

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא צא.

לא שאדם רשאי להמיר. רישא דמתני' הכל ממירין אחד האנשים ואחד הנשים ומפרש ואזיל דהאי הכל ממירין לא שהאדם רשאי להמיר אלא יש בהן כח לתפוס בתמורה דיעבד: **וסופג את הארבעים.** משום לא יחליפנו (ויקרא כו) והא הכא דדיבור בעלמא הוא ולקח אלתא

עקימת פסחים שאדם מוגד בשפתיו מעשה הוא: **ר' יהודה** היא. בכמה דוכתי מיימין לה (מכות דף ד:) לא תומרו ממנו והגומר ממנו עד בקר^ט בא הכמוז ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו^ט שניתק לעשה הוא. טעמא דכא הכמוז הא לאו הכי לקי המומיר ואע"ג דאין זו מעשה: **לאסוי יורש**. שאם המיר בקרבן אביו לאחר מיתת אביו מומר: **יורש אינו ממיר.** ואם המיר אינו מומר ועמא מפרש בתמורה ברש פ"ק (דף ב:) **ג' קבין לחמור.** כך שיערו חכמים אכילתו: **ה"ג** והא אין לוקה ומס ואין לוקה ומשלם. דהו לכו שמי רשעיות וכתיב (דברים כה) כדי רשעתו: **ר"מ** היא. במס' מכות (דף ד.) מעדין אנו על איש פלוני שחייב לחזירו ממאמץ וזו לוקין ומשלם אס ומנאלו זוממין: **ר"מ** אמר. **אתנן** אסרה סורה אפילו בא על אמו. ונתן לה טלה באתנן אתנן הוא ואסור לקרבן דאתנן סתמא כתיב (דברים כג) ל"ש אמו ול"ש פנויה. ואע"ג דאי תבעה ליה צדינא קמן תן לי אתנני לא מחייבין ליה דהא ק"ל ליה דדרבה מיניה כי יהביה ניהלה אתנן הוא אלתא אפילו במקום מיתה נמי רמו תשלומין עליה אלא שאין כח לעגשו בשמים אבל ידי שמים לא יא' עד שישלם דאי לא רמו תשלומין עליה כי יהביה ניהלה מי הוא אתנן מתנה בעלמא הוא דיהיב לה וגבי חוסס נמי תשלומין רמו עליה אלא שאין כח צדי"ד לעגשו שמים ויכין דרמו תשלומין עליה לא יא' ידי חובתו עד שישלם. אי נמי **א'** תפיס לא מפיקין מיניה כך שמעתי מפי מורי הוקן ויש דוגמתו צצ"ק בפרק מרובה (דף ע:) ושם מפורש יותר והביא לי מורי ראה על זה: **רז פפא** **אמר.** חייב נמי מחייבין ליה לשלומי דאין באין כאחד דמשעת משיכה אחייב ליה בזמנוותיה: **כל הפס אסורה.** ואפילו לאכלה במלח: **מפני**

הרגל עבירה. שלא יאכל בשר עמה: **טעין.** טחין: **מין ושאינו מינו.** והן זכר ונקבה: **מהו להכניס לדיר.** מי היו כמרבית כלאים או לא עד שיאחו הוא בעצמו אבר הזכר וכו': **ופשטי** נסו לאיסורא. שלא יזלו: **במנאפס.** מעדין עליהם העדים למיזין מיתה ומלקות משיכבו זה על זה כדרך מנאפס וא"ל לעדים שיאכל במכחול בשפופרת דלא הזקימתו תורה להסתכל כ"כ: **בנלאים.** אינו חייב עד שיכניס בידו אבר הזכר בנקבה במכחול בשפופרת כדרך בני אדם להכניס מין במינו: **מכחול.** קיסם או כנף שמכניסין בשפופרת חלולה שהכחול למוכה ומוציאין מן הכחול במכחול ומעביר על העין: **אינו נאמר בהמך לא טרביע.** ולא נאמר כלאים הייתי אומר לא יאחו את הבהמה בקרינה בשעה שעולה עליה זכר ואפילו מין במינו ת"ל וכו': **ואפילו משום פריזותא אין כאן.** משום דשמה יא' ליד הרבור דבר כדאמרין (ע"ז דף כ:) לא יסתכל בחמור ובחמורה בחזיר ובחזירה בשעה שהן מוזהגין ונוקקין זה עם זה דהתם כשאניו שלו שאינו צריך לסייע אבל האי בעידימיה טריד ולא מהרהר: **מתני'**

לא שאדם רשאי להמיר. רישא דמתני' הכל ממירין אחד האנשים ואחד הנשים ומפרש ואזיל דהאי הכל ממירין לא שהאדם רשאי להמיר אלא יש בהן כח לתפוס בתמורה דיעבד: **וסופג את הארבעים.** משום לא יחליפנו (ויקרא כו) והא הכא דדיבור בעלמא הוא ולקח אלתא עקימת פסחים שאדם מוגד בשפתיו מעשה הוא: **ר' יהודה** היא. בכמה דוכתי מיימין לה (מכות דף ד:) לא תומרו ממנו והגומר ממנו עד בקר^ט בא הכמוז ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו^ט שניתק לעשה הוא. טעמא דכא הכמוז הא לאו הכי לקי המומיר ואע"ג דאין זו מעשה: **לאסוי יורש**. שאם המיר בקרבן אביו לאחר מיתת אביו מומר: **יורש אינו ממיר.** ואם המיר אינו מומר ועמא מפרש בתמורה ברש פ"ק (דף ב:) **ג' קבין לחמור.** כך שיערו חכמים אכילתו: **ה"ג** והא אין לוקה ומס ואין לוקה ומשלם. דהו לכו שמי רשעיות וכתיב (דברים כה) כדי רשעתו: **ר"מ** היא. במס' מכות (דף ד.) מעדין אנו על איש פלוני שחייב לחזירו ממאמץ וזו לוקין ומשלם אס ומנאלו זוממין: **ר"מ** אמר. **אתנן** אסרה סורה אפילו בא על אמו. ונתן לה טלה באתנן אתנן הוא ואסור לקרבן דאתנן סתמא כתיב (דברים כג) ל"ש אמו ול"ש פנויה. ואע"ג דאי תבעה ליה צדינא קמן תן לי אתנני לא מחייבין ליה דהא ק"ל ליה דדרבה מיניה כי יהביה ניהלה אתנן הוא אלתא אפילו במקום מיתה נמי רמו תשלומין עליה אלא שאין כח לעגשו בשמים אבל ידי שמים לא יא' עד שישלם דאי לא רמו תשלומין עליה כי יהביה ניהלה מי הוא אתנן מתנה בעלמא הוא דיהיב לה וגבי חוסס נמי תשלומין רמו עליה אלא שאין כח צדי"ד לעגשו שמים ויכין דרמו תשלומין עליה לא יא' ידי חובתו עד שישלם. אי נמי **א'** תפיס לא מפיקין מיניה כך שמעתי מפי מורי הוקן ויש דוגמתו צצ"ק בפרק מרובה (דף ע:) ושם מפורש יותר והביא לי מורי ראה על זה: **רז פפא** **אמר.** חייב נמי מחייבין ליה לשלומי דאין באין כאחד דמשעת משיכה אחייב ליה בזמנוותיה: **כל הפס אסורה.** ואפילו לאכלה במלח: **מפני**

הרגל עבירה. שלא יאכל בשר עמה: **טעין.** טחין: **מין ושאינו מינו.** והן זכר ונקבה: **מהו להכניס לדיר.** מי היו כמרבית כלאים או לא עד שיאחו הוא בעצמו אבר הזכר וכו': **ופשטי** נסו לאיסורא. שלא יזלו: **במנאפס.** מעדין עליהם העדים למיזין מיתה ומלקות משיכבו זה על זה כדרך מנאפס וא"ל לעדים שיאכל במכחול בשפופרת דלא הזקימתו תורה להסתכל כ"כ: **בנלאים.** אינו חייב עד שיכניס בידו אבר הזכר בנקבה במכחול בשפופרת כדרך בני אדם להכניס מין במינו: **מכחול.** קיסם או כנף שמכניסין בשפופרת חלולה שהכחול למוכה ומוציאין מן הכחול במכחול ומעביר על העין: **אינו נאמר בהמך לא טרביע.** ולא נאמר כלאים הייתי אומר לא יאחו את הבהמה בקרינה בשעה שעולה עליה זכר ואפילו מין במינו ת"ל וכו': **ואפילו משום פריזותא אין כאן.** משום דשמה יא' ליד הרבור דבר כדאמרין (ע"ז דף כ:) לא יסתכל בחמור ובחמורה בחזיר ובחזירה בשעה שהן מוזהגין ונוקקין זה עם זה דהתם כשאניו שלו שאינו צריך לסייע אבל האי בעידימיה טריד ולא מהרהר: **מתני'**

לן לאוקמא קרא בסתם אתנן דהיינו שהצוול נותן וא"ת דאתנן אינו נאסר אלא צדקאי בחצירה בשעת ציאה כדאמר צ" בתרא דע"ז (סג.) ואם אכל בא עליה ואח"כ נתן לה מותר א"כ היכי מוכח מאתנן דחייב ללאת ידי שמים אע"ג דקס ליה דדרבה מיניה והא משמע במרובה (צ"ק דף כו:) וסם ד"ה אילו דחצר קני ליה קני גמור אפילו היכי דקס ליה דדרבה מיניה וי"ל דנהי דחצר קני לה קני גמור לא היה לו להשעז אתנן אלא מתנה אם לא היה חייב ללאת ידי שמים כשאנינה בחצירה: **ואם** מש כה הפת בודה אסורה עד שיוסק התנור. הימה ליה עד שיוסק בקינוט סגי דמו לא הו' אלא כניט בר ג"ט ושרי כמו (חולין דף קיא:) דגיס שעלו בקערה דמותר לאכלן בכותח ושם מפורש: **ופשטי'** דהו לאיסורא דלא בהלכתא דאמר שמואל ב'. תימה לר"י היכי מוכח משמואל דליכא איסורא מדרבנן דשמואל לא איירי אלא מדאורייתא דומיא דמנאפין עד שיראו כדרך המנאפין דאיירי להורגם דאהא מייתי לה צצ"ק דמכות (דף א.) גבי אם היינו שם לא היה אדם נהרג מעולם: **ע' ב"ן** במינו נמי אחיזה אין בהנבה לא. תימה כיון דלא איירי קרא אלא בכלאים מנלן לאסור הכנסה מין במינו וי"ל דייק מדנקט תנא לא יאחו דלא יכניס הוה ליה למינקט דלא תרביע הכנסה משמע אלא משום הכי נקט אחיזה דלהכנסה בחמור ולא בחמורה לא בחזיר ולא בחזירה לא בעוף ולא בעופפת בשעה שנוקקין זה לזה ולהכי מוקי לא תרביע באחיזה בלא אינו ענין:

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא צא.

יהודה קאמר אמאי לא דייק נמי ממילתיה דהתראת ספק שמה התראה כדדייק רבי יוחנן אלא קאמר התם דסבר לה כאדך דרבי יהודה דאמר לא שמה התראה אלא ודאי משמע דסבר הכי וצ"ג דשזעות (דף כה.) נמי פריך מהתם דרבי יוחנן אדר' יוחנן משמע דאליבא דנפשיהו פליגי וי"ל דריש לקיש לא פטר הכא אלא אליבא דמנלן דבעי לאו שיש בו מעשה אבל איהו ודאי סבר כר' יהודה והא דקאמר בסמוך הא מני ר' יהודה היא דה"ק ר' יהודה היא וסבירא ליה כוומיה:

הא מני ר"מ היא דאמר לוקה ומשלם. ומינה דלא שמעינן ליה לר"מ אלא צצ"ק דמכות (דף ד.) ושם ד"ה לוקין גבי עדים זוממין והתם יליף ליה ר"מ ממונא שם רע רע שכן קנס ומשני סבר לה כרבי עקיבא דאמר עדים זוממין קנסא היא א"כ הכא דהוה ממונא מנלן דלוקה ומשלם וי"ל דהא דלרבנן אין לוקה ומשלם היינו מכדי רשעתו דכתיב גבי עדים זוממין דרשין מיניה משום רשעה אחת אדרש מחייבו ואי אחת מחייבו משום שמי רשעיות אבל ר"מ דסבר דעדים זוממין קנסא הוא יליף ממונא שם רע דלוקין ומשלמין א"כ תו ליכא לדידיה לאוקמי כדי רשעתו אלא צמימה ומלקות ומהיכא נילף דלא ילקה ומשלם ולה"ק דככל דוכתא אית ליה לר"מ דלוקה ומשלם וא"ת והא אכתי איכא לאוקמי כר"מ כדי רשעתו במלקות זוממין כגון דבבדי דמסהדי עדות שקר קרעו שיראין של שום אדם דהיי תשלומים אינם קנס וליכא למילף ממונא שם רע וי"ל דלית לן לאוקמי קרא דואי אחת מחייבו משום ד' רשעיות אלא בששניהם מחמת עדות שקר ולהכי לא מתוקמא בממון ומלקות דכתיב רשעיות מחמת עדות שקר לוקה ומשלם ולהכי לא מתוקמא אלא צמימה ומלקות: **בבא** צצאת ידי שמים. וא"ת דאמרי' בפרק בן סורר ומורה (פסהדרין דף עב.) ושם ע"ש רבא איגיבו ליה דיערי במחתרתא אלהדרינהו ניהליה ולא קבלינהו אמר רואלי ונפק מפומיה דרז דאמר הבא במחתרת ונטל כלים ויא' פטור דבדמים קנניה ואמאי לא קבלם והא חייבין ללאת ידי שמים וי"ל דהם לא רזו ללאת ידי שמים אלא היו צבורין צדינן חייבין להחזיר ולכן לא קבלינהו וא"ת תנא תני ישלם ואם אמרת דמדת חסידות שנו כאן וי"ל דישלם משמע טפי לשון חיוז משלם אי נמי התם פריך משום דאפילו ללאת ידי שמים אינו חייב אבל הכא דחייב ללאת ידי שמים חיובה מעליא הוא ופריך קמי משלם ועוד ר"י פי' שם מתוך הסוגיא דה"ק תנא תני ישלם דברי ר"א ורבנן פליגי עליה ואי מדת חסידות קאמר לא הו' פליגי עליה: **אתנן** אסרה תורה אפי"ו בא ע"א אמו. דעיקר אתנן בעריות כתיב דוונה מחייבי כריתות היא ובתמורה נמי (פ"ק דף ה) גמרין תועבה מעריות וי"מ דנפקא לן מדתניא ציצמת (דף טז.) ושם יכול אף אתנן כלז ומחיר וזנה ת"ל גם שניהם שנים ולא ר' ומדאיטריק קרא למעט אתנן כלז אע"ג דרובע בהמה קס ליה דדרבה מיניה ש"מ דאתנן אסרה תורה אפילו בא על אמו ואין נראה דמי כתיב ב' ולא ד' שניהם כתיב ונימא ב' ולא ג' ולא אחי לנמעטי אלא מחיר וזנה וא"ת והא איכא לאוקמא קראי באומר היך טלה זה ותבעלי לבנך או לבצרך דלא קים ליה דדרבה מיניה וי"ל דאית

חייבין ללאת ידי שמים וי"ל דהם לא רזו ללאת ידי שמים אלא היו צבורין צדינן חייבין להחזיר ולכן לא קבלינהו וא"ת תנא תני ישלם ואם אמרת דמדת חסידות שנו כאן וי"ל דישלם משמע טפי לשון חיוז משלם אי נמי התם פריך משום דאפילו ללאת ידי שמים אינו חייב אבל הכא דחייב ללאת ידי שמים חיובה מעליא הוא ופריך קמי משלם ועוד ר"י פי' שם מתוך הסוגיא דה"ק תנא תני ישלם דברי ר"א ורבנן פליגי עליה ואי מדת חסידות קאמר לא הו' פליגי עליה: **אתנן** אסרה תורה אפי"ו בא ע"א אמו. דעיקר אתנן בעריות כתיב דוונה מחייבי כריתות היא ובתמורה נמי (פ"ק דף ה) גמרין תועבה מעריות וי"מ דנפקא לן מדתניא ציצמת (דף טז.) ושם יכול אף אתנן כלז ומחיר וזנה ת"ל גם שניהם שנים ולא ר' ומדאיטריק קרא למעט אתנן כלז אע"ג דרובע בהמה קס ליה דדרבה מיניה ש"מ דאתנן אסרה תורה אפילו בא על אמו ואין נראה דמי כתיב ב' ולא ד' שניהם כתיב ונימא ב' ולא ג' ולא אחי לנמעטי אלא מחיר וזנה וא"ת והא איכא לאוקמא קראי באומר היך טלה זה ותבעלי לבנך או לבצרך דלא קים ליה דדרבה מיניה וי"ל דאית

עין משפט גד מצוה

סו א מיי פ"א מהל' תמורה הלכה א סנה לאין שמה:
ב מיי שם הלכה א:
סו ב מיי שם הלכה ה:
סח ד מיי פ"ג מהל' תמורה הל' ב סנה לאין קפד טוש"ע ח"מ ס"י שלח סעיף ג[ב] ד:
סב ה מיי פ"ה מהל' תמורה הל' ב סנה לאין קפד טוש"ע ח"מ ס"י שלח סעיף ג[ב] ד:
עו ו מיי שם פ"ג מהל' גיבה הל' א ופי"א מהל' נערה הל' יא ופי"ו מהל' תמורות הל' ו פ"ד מהל' חובל הל' ט טוש"ע ח"מ ס"י שגל:
עא ז מיי פ"ד מהל' איסורי מונח הל' ח סנה לאין שטח:
עב ח מיי פ"ג מהל' שביעות הל' ב סנה לאין קפד טוש"ע ח"מ ס"י שלח סעיף ד:
עג ט י מיי פ"ע מהל' מ"א הלכה כב סנה לאין קפא טוש"ע י"ד ס"י לו סעיף א:
עד ב מיי פ"ע מהלכות כלאים הלכה ב סנה לאין קפא טוש"ע ס"י רזו סעיף ג:
עה ל מיי פ"א מהל' איסורי ציאה הלכה יט סנה לאין קבו טור ס"ה אה"ע ס"י ב סעיף א:
סגה"ה גרב אלפס כאן וביבמות פ"ב דף דח:
וכסוף ס"א דממות דף רפד:
עו ז מיי פ"ע מהלכות כלאים הלכה א סנה לאין קפא טוש"ע י"ד ס"י רזו סעיף ב:
עז ב מיי פ"א מהל' איסורי ציאה הלכה כ סנה לאין קבו טור ש"ע אה"ע ס"י כב סעיף ג:

תורה אור השלם

1 את דקתי תשמרו בדמיתך לא תרביע כלאים שדך לא תורע כלאים וקבד כלאים שעשעו לא יעלה עֲלֶיךָ: ויקרא יט יט